Scenariusz lekcji języka polskiego
w gimnazjum, liceum

W muzyce Sarah Brightman słyszę... jesień...
(Z cyklu: Uwrażliwianie na piękno)

Koleżanko, Kolego!

Muzyka jest tym rodzajem sztuki, który uwrażliwia nasze zmysły najbardziej. W połączeniu z malarstwem, pięknym plenerem, literaturą- w szczególności zaś z poezją- stwarza nastroje nadzwyczajne, bogate i barwne. Oddziaływują one na uczucia uczniów w sposób szczególny. Samo słowo- nawet najpiękniejsze, najbardziej pojemne, gdy wykorzystywane jest każdego dnia, nie zawsze przynosi oczekiwane efekty.

Postanowiłam zatem wykorzystywać muzykę na lekcjach języka polskiego. Lekcje te uczniowie przeżywają głęboko i pozostają w ich pamięci.

Scenariusz, który proponuję, może być wykorzystany zarówno w gimnazjum jak i w liceum, oczywiście uwzględniając możliwości i umiejętności uczniów w obu typach szkół.

Agata Musiał- nauczycielka języka polskiego
w Gimnazjum Nr 2 w Siemianowicach Śląskich

- **temat**

W muzyce Sarah Brightman słyszę... jesień...

- **poziom nauczania, klasa, liczba jednostek lekcyjnych**

gimnazjum, klasa trzecia, dwie jednostki lekcyjne

- **kompetencje**

główna- pełny emocjonalny odbiór sztuki
poboczna- twórcze rozwiązywanie problemów

- **cele**

uczeń:
- słucha uważnie utworu muzycznego
- poszukuje w muzyce obrazów, tematów, motywów, skojarzeń (wiąże owe obrazy z odpowiednio dobranymi kontekstami)
- nazywa uczucia, obrazy, dźwięki
- formułuje wnioski
- PRACUJE TWÓRCZO

- **metody**

rozmowa dydaktyczna, asocjogram (zbieranie najtrafniejszych skojarzeń), przekład intersemiotyczny, wernisaż

- **formy**

praca z całą klasą, praca indywidualna

- **środki dydaktyczne**

utwór muzyczny-
arkusze papieru, kredki, farby, pędzle

Przebieg lekcji:

I. Faza wstępna

1. Nawiązanie do tematu lekcji i uświadomienie celów.

Za chwilę wysłuchacie utworu Sarah Brightman. Muzyka jest tym rodzajem sztuki, który uwrażliwia nasze zmysły, daje wiele możliwości do ***odczuwania i przeżywania****, stwarza nastroje nadzwyczajne, bogate i barwne. Wnikliwe słuchanie i nazywanie uczuć, obrazów, dźwięków przyczyni się do* ***wzbogacania Waszego słownictwa, do otwartości i bardziej świadomego odbioru sztuki.***

Mam nadzieję, że Wasza praca twórcza- próby literackie i plastyczne, oprócz przyjemności, wzbudzą ***refleksję na temat procesu twórczego*** *i* ***pozwolą Wam myśleć równolegle o literaturze i sztuce.***

2. Zapisanie pierwszej części tematu:

W muzyce Sarah Brightman słyszę...

Po wysłuchaniu utworu (w jesiennej aurze) zdecydowana większość uczniów chciała uzupełnić temat słowem – **jesień...**)

II. Faza główna

1. Przygotowanie do odbioru utworu- niezbędne (krótkie) wskazówki nauczyciela:

Sporządźcie tabelę wg wzoru. (zał. 3).

Obrazy	Rzeczy, przedmioty	Barwy, odcienie	Dźwięki	Nastrój	Ruch	Wrażenia, odbiór

Wpisujcie swoje odczucia, spostrzeżenia w trakcie słuchania.
Nie przeszkadzajcie sobie wzajemnie. Pracujcie samodzielnie.
Słuchajcie z uwagą.

2. Wysłuchanie utworu....(zał. 1) oraz indywidualna praca uczniów w skupieniu.
3. Prezentacja odbioru uczniowskiego:

Kto z Was chciałby się zaprezentować? Odczytajcie słowa, które znalazły się w poszczególnych częściach tabeli. Zapiszmy je na tablicy.

Obrazy	Rzeczy, przedmioty	Barwy, odcienie	Dźwięki	Nastrój	Ruch	Wrażenia, odbiór
Piękna kobieta o rudych włosach, staruszek, park, jesień droga, las, chmury, bezkres, morze, rozległa przestrzeń, wiatr	Liście, kasztany, mimoza, ławki, ludzie, woal	Brąz, żółty, pomarańcz, szary, czarny, czerwony, bordo, purpura, rudy, złoty, miedziany, błękit	Wysokie, piękne, dziwne jakby spoza świata, dochodzące z daleka, szelest, wiatr	Smutny, melancholijny, ponadziemski, spokój, tajemniczość, zawieszenie, przemijanie, niepokój	Powolny, bardzo, bardzo wolny walc, tańczy, zwiewny	Spokój, błogość, harmonia

4. Próba poetyckiego łączenia wyrazów- ćwiczenia redakcyjne:

Przeanalizujcie tabele. Wszystkie spostrzeżenia to wyraz Waszych uczuć, które narodziły się z natchnienia. W taki oto sposób rodzi się sztuka. Najpierw trzeba odczuwać, a później przetwarzać w swojej wyobraźni. Owe przekształcenia stwarzają obrazy literackie, malarskie, muzyczne... Możecie łączyć wyrazy z poszczególnych części tabel w postaci epitetów, porównań, metafor...

Za chwilę powstaną Wasze wiersze, obrazy... Nie muszą być arcydziełami, bo nie o to tu chodzi; mają po prostu wyrazić Was samych w różnych formach kreowania uczuć (przeżyć, emocji).

Uczniowie pracują około 20 minut.

5. Odczytanie utworów:

„Jesień”

Mimoza rudooka
purpurowłosa
szelestem przemija
szarym błękitem
miedzianego złota.
Wiatrem tańczy
n i e s p o k o j n y m
jak zwiewny jedwabny woal
obejmujący n i e p o k o j e m
liście...
kwiaty...
ludzi...

(podany utwór jest tylko przykładem- uczniowie stworzyli kilka ciekawych, niebanalnych tekstów, które pięknie przepisane i dopracowane pod względem plastycznym znalazły się na gazetce klasowej lub szkolnej).

III. Faza końcowa

1. Podsumowanie nauczyciela:
Zważcie, że na dzisiejszej lekcji staliście się poetami, artystami. Niektórzy z Was napisali całkiem niezłe wiersze. Stało się tak, dlatego że na Waszą wyobraźnię przez kilka minut oddziaływała piękna i jak sami zauważyliście „jesienna” muzyka Sarah Brightman. To właśnie z wnętrza i z uczuć biorą się wiersze, obrazy i myśli- czasem wielkie...
2. Praca domowa;
Namaluj „usłyszaną” jesień Sarah. Wykorzystaj swoje spostrzeżenia zebrane w tabeli. (jeżeli czas pozwoli uczniowie mogą wykonać to zadanie w klasie na lekcji; ważne natomiast jest zaprezentowanie obrazów, rysunków w formie wernisażu).

Załączniki:

- Utwór muzyczny wykorzystywany na lekcji. (zał. 1.)
- Wiersze i rysunki uczniów. (zał. 2.)
- Tabela do uzupełnienia (można dać gotową uczniom). (zał. 3)

Obrazy	Rzeczy, przedmioty	Barwy, odcienie	Dźwięki	Nastrój	Ruch	Wrażenia, odbiór